

Závery Rady z 22. mája 2008 o vzdelávaní dospelých

(2008/C 140/09)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

keďže:

- (1) Závery z jarného zasadnutia Európskej rady v roku 2000 v Lisabone ⁽¹⁾ obsahovali výzvu na modernizáciu európskych systémov vzdelávania a odbornej prípravy na základe požiadaviek znalostnej ekonomiky a množiacich sa výziev sociálno-ekonomického a demografického charakteru, ktorým čelí Únia v globalizovanom svete.
- (2) V záveroch z jarného zasadnutia Európskej rady v Barcelone ⁽²⁾ sa členské štáty vyzvali, aby zabezpečili, aby všetci občania disponovali základnými kvalifikáciami, ako aj zvýšili možnosti zotrvania starších pracovníkov na trhu práce, najmä prostredníctvom zaručenia skutočného prístupu k celoživotnému vzdelávaniu.
- (3) V uznesení Rady z 27. júna 2002 o celoživotnom vzdelávaní ⁽³⁾ sa zdôrazňuje, že celoživotné vzdelávanie musí zahŕňať vzdelávanie od predškolského veku až po vzdelávanie po odchode do dôchodku vrátane celého spektra formálneho, neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa.
- (4) V uznesení Rady z 19. decembra 2002 o posilnenej spolupráci v odbornom vzdelávaní a príprave ⁽⁴⁾ sa uvádza, že schopnosť prispôsobiť sa a zamestnateľnosť dospelých vrátane starších pracovníkov vo veľkej miere závisí od príležitostí obnovovať si svoje zručnosti a získavať nové zručnosti počas celého pracovného života.
- (5) V uznesení Rady z 28. mája 2004 o posilnení politik, systémov a postupov v oblasti usmerňovania ⁽⁵⁾ sa zdôrazňuje, že všetci európski občania by mali mať vo všetkých životných fázach prístup k poradenským službám, pričom by sa osobitná pozornosť mala venovať ohrozeným osobám a skupinám.
- (6) V záveroch Rady z 28. mája 2004 o spoločných európskych zásadách na identifikáciu a uznávanie neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa ⁽⁶⁾, ktoré sa zostavili ako reakcia na Kodanské vyhlásenie z novembra 2002, sa vyzýva na vypracovanie a šírenie európskych nástrojov na uznávanie neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa.
- (7) Cieľom odporúčania Európskeho parlamentu a Rady z 18. decembra 2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie ⁽⁷⁾ je okrem iného zabezpečiť, aby mali dospelí možnosť počas celého života rozvíjať svoje zručnosti a nadobúdať nové zručnosti a aby existovala primeraná infraštruktúra na pokračovanie vzdelávania a odbornej prípravy dospelých.
- (8) V záveroch Rady z 25. mája 2007 o jednotnom rámci ukazovateľov a referenčných hodnôt vo vzdelávaní a odbornej príprave ⁽⁸⁾ sa vyzýva na vypracovanie ukazovateľov zručností dospelých.
- (9) V odporúčaní Európskeho parlamentu a Rady z 23. apríla 2008 o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca ⁽⁹⁾ sa propaguje prístup k opisu kvalifikácií založený na výsledkoch učenia sa bez ohľadu na spôsob a miesto ich dosiahnutia.
- (10) V spoločnej správe Rady a Komisie o pokroku vo vykonávaní pracovného programu „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“ sa zdôrazňuje, že zásadným problémom zostáva nízka účasť starších a nízkokvalifikovaných pracovníkov a na vzdelávaní dospelých.
- (11) V uznesení Európskeho parlamentu zo 16. januára 2008 o vzdelávaní dospelých: *na vzdelávanie sa nikdy nie je neskoro* ⁽¹⁰⁾ sa členské štáty vyzývajú, aby podporovali získavanie znalostí a rozvoj kultúry celoživotného vzdelávania, konkrétne vykonávaním politik v oblasti rovnosti žien a mužov, ktorých cieľom je dosiahnuť väčšiu príťažlivosť, prístupnosť a účinnosť vzdelávania dospelých,

VÍTA oznámenie Komisie z októbra 2006 „*Na vzdelávanie sa nikdy nie je neskoro*“ ⁽¹¹⁾ a akčný plán Komisie zo septembra 2007 – „*Vždy je čas začať sa učiť*“ ⁽¹²⁾, v ktorých sa zdôrazňuje dôležitosť vzdelávania dospelých ako kľúčovej súčasti celoživotného vzdelávania a členské štáty sa vyzývajú, aby odstránili prekážky účasti na vzdelávaní dospelých, zvýšili jeho celkovú kvalitu a efektívnosť, zrýchlili proces validácie a uznávania a zabezpečili dostatočné investície do tejto oblasti, ako aj jej sledovanie.

⁽¹⁾ Dokument SN 100/00 REV 1.

⁽²⁾ Dokument SN 100/02 REV 1, odseky 32 a 33.

⁽³⁾ Ú. v. ES C 163, 9.7.2002, s. 2.

⁽⁴⁾ Ú. v. ES C 13, 18.1.2003, s. 2.

⁽⁵⁾ Dokument 9286/04.

⁽⁶⁾ Dokument 9600/04.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ L 394, 30.12.2006, s. 10.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 311, 21.12.2007, s. 13.

⁽⁹⁾ Doplní sa odkaz na Ú. v.

⁽¹⁰⁾ Dokument [2007/2114 (INI)] – P6_TA-PROV(2008)0013

⁽¹¹⁾ Dokument 14600/06 – KOM(2006) 614 v konečnom znení.

⁽¹²⁾ Dokument 13426/07 – KOM(2007) 558 v konečnom znení.

UZNÁVA kľúčovú úlohu, ktorú môže vzdelávanie dospelých zohrávať pri plnení cieľov lisabonskej stratégie, posilňovaním sociálnej súdržnosti, poskytovaním zručností, ktoré občania potrebujú na to, aby si našli nové zamestnanie, a pomáhajúcim Európe lepšie reagovať na výzvy, ktoré prináša globalizácia. Konkrétne je potrebné:

1. zvýšiť úroveň zručností stále významného počtu nízkokvalifikovaných pracujúcich, aby sa všetkým občanom umožnilo prispôbiť sa technologickým zmenám a potrebám nových zručností, a prispieť tak k zlepšeniu celkovej hospodárskej výkonnosti;
2. riešiť problém stále vysokého počtu osôb, ktoré predčasne ukončia školskú dochádzku, ponúknutím druhej šance tým, ktorí dosiahnu dospelý vek bez získania kvalifikácie, so zameraním sa na oblasti osobitného záujmu, ako napríklad základná gramotnosť a schopnosť počítať, počítačové zručnosti a učenie sa jazykov;
3. bojovať proti sociálnemu vylúčeniu spôsobenému okolnosťami, ako napríklad nízka úroveň počiatočného vzdelania, nezamestnanosť a vidiecka izolácia, a vzhľadom na súčasné demografické a migračné trendy venovať väčšiu pozornosť požiadavkám na celoživotné vzdelávanie starších pracovníkov a migrantov;
4. zabezpečiť efektívnosť, účinnosť a kvalitu vzdelávania dospelých s cieľom zvýšiť aktívnu účasť na tomto vzdelávaní, a to najmä osôb zo znevýhodnených skupín, pritiahnúť do tejto oblasti dostatočné verejné a súkromné investície a podporovať súkromný sektor v tom, aby takéto vzdelávanie považoval za kľúčovú súčasť rozvoja pracovísk a podnikov.

SA NAZDÁVA, že vzdelávanie dospelých môže byť dôležitým príspevkom k splneniu takýchto potrieb tým, že má nielen hospodárske a sociálne prínosy, ako napríklad väčšiu zamestnateľnosť, prístup ku kvalitnejším pracovným miestam, zodpovednejšie občianstvo a vyššiu občiansku účasť, ale aj individuálne prínosy, ako napríklad väčšie sebauspokojenie, lepšie zdravie a blaho a vyššiu sebadôveru, a z uvedených dôvodov sa nazdáva, že:

1. na vzdelávanie dospelých by sa mal klásť väčší dôraz a malo by sa účinnejšie podporovať na vnútroštátnej úrovni ako súčasť celkového úsilia o rozvinutie kultúry celoživotného vzdelávania;
2. konkrétne opatrenia uvedené v prílohe k týmto záverom by mohli tvoriť ucelený rámec pre budúcu činnosť v tejto oblasti

v rámci pracovného programu „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“;

3. pri ďalšom vypracovávaní a vykonávaní týchto opatrení by sa mala v plnej miere rešpektovať zodpovednosť členských štátov za obsah vzdelávania a organizáciu systémov vzdelávania a odbornej prípravy a mala by sa využívať otvorená metóda koordinácie;
4. sledovanie vzdelávania dospelých a pokrok v ňom by mali byť v súlade s jednotným rámcom ukazovateľov a referenčných hodnôt, ktoré Rada prijala v máji 2007, a mali by sa zahrnúť do budúcich spoločných správ o pokroku o pracovnom programe „Vzdelávanie a odborná príprava“;
5. medziodvetvový charakter, rôznorodosť, komplexnosť a bohatstvo vzdelávania dospelých zavádzajú potrebu integrovaného prístupu, na ktorom sa zúčastňujú všetky zainteresované strany vrátane strán na miestnej a regionálnej úrovni, sociálnych partnerov a MVO.

Z tohto dôvodu VYZÝVA ČLENSKÉ ŠTÁTY, aby riešili otázky týkajúce sa vzdelávania dospelých vymedzené v týchto záveroch, najmä vykonávaním opatrení uvedených v prílohe v súlade s konkrétnymi podmienkami a prioritami členských štátov,

a VYZÝVA KOMISIU, aby:

- podporila členské štáty pri ďalšom rozvíjaní a zlepšovaní vzdelávania dospelých, nielen v zmysle väčších príležitostí, širšieho prístupu a vyššej účasti, ale aj relevantnejšími vzdelávacími výstupmi zameranými na výsledky za použitia opatrení, ako sú tie, ktoré sa uvádzajú v prílohe k týmto záverom,
- zabezpečila komplementárnosť a súdržnosť nadväzných krokov všetkých takýchto opatrení a vykonávanie bolonského a kodanského procesu, v tej miere, ako sa tieto procesy týkajú vzdelávajúcich sa dospelých,
- pre potreby vzdelávania dospelých posilnila a využívala existujúce výskumné štruktúry,
- pokračovala v spolupráci s medzinárodnými organizáciami a príslušnými mimovládnyimi orgánmi pôsobiacimi v tejto oblasti a túto spoluprácu zintenzívnila, a aby vytvorila prepojenie s regionálnymi iniciatívami, ako je napríklad iniciatíva na spoluprácu Európy a Ázie, a s celosvetovými iniciatívami, ako napríklad „Vzdelávanie pre všetkých“ a rozvojové ciele tisícročia.

PRÍLOHA

OSOBITNÉ OPATRENIA NA OBDOBIE ROKOV 2008 – 2010

A. KOMISIA, V SPOLUPRÁCI S ČLENSKÝMI ŠTÁTMI

1. Analyzovať reformy v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy na vnútroštátnej úrovni, najmä rozvoj národných kvalifikačných systémov vo vzťahu k európskemu kvalifikačnému rámcu a systému prenosu kreditov, týkajúcich sa formálneho, neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa, s cieľom zlepšiť prístup dospelých ku kvalifikačným systémom.
2. Analyzovať vplyv národných reforiem v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy v zmysle rozdelenia zdrojov financovania medzi rôzne vekové skupiny v súlade s prístupom celoživotného vzdelávania.
3. Podporiť rozvoj príležitostí v oblasti kariéry, ako aj rozvoj podmienok a zdrojov – na základe existujúcich osvedčených postupov v členských štátoch – pre tých, ktorí pracujú v oblasti vzdelávania dospelých, s cieľom viac túto profesiu zviditeľniť a zlepšiť jej postavenie.
4. Uskutočniť ďalší výskum týkajúci sa vypracovania kritérií kvality pre poskytovateľov vzdelávania dospelých.
5. Vypracovať spoločný zoznam osvedčených postupov a projektov zameraných na motivovanie tých skupín, ktoré sú ťažko dosiahnuteľné, určenie kľúčových faktorov pre ich opätovné začlenenie na trh práce a do spoločnosti a posilnenie ich sebadôvery.
6. Určiť osvedčených postupov v hodnotení výsledkov vzdelávania, najmä výsledkov nízkokvalifikovaných a starších pracovníkov a migrantov, ktoré nadobudli mimo systému formálneho vzdelávania.
7. Vypracovať súhrn schválených vymedzení pojmov používaných v oblasti vzdelávania dospelých, a na základe existujúcich zbierok údajov vrátane zbierok OECD, pri zachovaní súladu s nariadením o štatistike vzdelávania a celoživotného vzdelávania z roku 2008 ⁽¹⁾, vypracovať súbor základných údajov porovnateľných na európskej úrovni potrebných na uľahčenie monitorovania. (Je potrebné zabezpečiť právo všetkých členských štátov na účasť na tejto práci).
8. Podporovať opatrenia na posilnenie pozície vzdelávania dospelých v rámci národných stratégií celoživotného vzdelávania.
9. Podporovať kampane zamerané na zvyšovanie povedomia a motiváciu potenciálnych vzdelávajúcich sa osôb, čím sa zvýši celková účasť na vzdelávaní dospelých.

B. ČLENSKÉ ŠTÁTY, S PODPOROU KOMISIE

1. Presadzovať a podporovať výmenu osvedčených postupov, vzájomné vzdelávanie a vypracúvanie spoločných projektov v oblasti vzdelávania dospelých medzi zainteresovanými stranami v členských štátoch.
2. Ako súčasť cesty smerujúcej k rozvoju kultúry celoživotného vzdelávania úzko spolupracovať pri určovaní a odstraňovaní zábran vo vzdelávaní dospelých, a pri vytváraní na dopyte založeného vysokokvalitného poskytovania príslušných služieb a nástrojov pre oblasť vzdelávania dospelých vrátane príležitostí pre elektronické vzdelávanie a vzdelávanie na diaľku.
3. Podporovať inštitúcie vysokoškolského vzdelávania aj inštitúcie odborného vzdelávania, aby sa viac zameriavali na dospelé vzdelávajúce sa osoby, ako aj rozvíjať partnerstvá s podnikateľským sektorom s cieľom motivovať zamestnávateľov, aby organizovali vzdelávanie pre dospelých na pracovisku, a zamestnancov, aby sa do neho zapájali.
4. Pracovať na uľahčení prístupu k vzdelávaniu dospelých a zvýšení účasti na ňom pre všetkých občanov, najmä tých, ktorí predčasne ukončia základné vzdelávanie a odbornú prípravu a chcú by dostať „druhú šancu“, tých, ktorí majú osobitné potreby, a tých s nedostatočnými základnými zručnosťami alebo nízkymi študijnými výsledkami, s cieľom podporiť ich, aby si zvýšili kvalifikáciu.
5. Zabezpečiť účinné a efektívne využívanie programu celoživotného vzdelávania, európskych štrukturálnych fondov a iných podobných zdrojov financovania s cieľom zlepšiť poskytovanie vzdelávacích príležitostí pre dospelých.

⁽¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady z 23. apríla 2008 o tvorbe a rozvoji štatistiky vzdelávania a celoživotného vzdelávania – Dok. PE-CONS 3659/3/07 REV 3. Odkaz na Ú. v. s. a doplní.

6. Podporiť rozvoj a využívanie systémov celoživotného poradenstva, ktoré môžu dospelým poskytnúť nezávislé informácie a poradenstvo, analýzu individuálnych zručností a personalizované poradenstvo v oblasti kariéry.
  7. Z hľadiska nákladov/prínosov posúdiť príspevok vzdelávania dospelých k sociálnej súdržnosti a hospodárskemu rozvoju.
  8. Uľahčiť rozvoj metódik a nástrojov potrebných na posúdenie kľúčových zručností a spôsobilostí – vrátane tých, ktoré sa nadobudli najmä mimo systému formálneho vzdelávania – a potvrdiť a vymedziť ich v zmysle výsledkov vzdelávania, a zároveň investovať do podpory postupov validácie a uznávania.
  9. Usilovať sa o zabezpečenie adekvátneho pridelenia finančných prostriedkov vzdelávaniu dospelých pri ich vyčleňovaní jednotlivým sektorom vzdelávania v súlade s prístupom celoživotného vzdelávania.
  10. Podporovať aktívne zapojenie sociálnych partnerov a iných zainteresovaných strán vrátane MVO pri zabezpečovaní poskytovania kvalitného vzdelávania prispôbeného potrebám jednotlivých kategórií študentov. Osobitný dôraz by sa mal klásť na vzdelávacie prístupy založené na IKT a rozvoj zručností v oblasti IKT.
  11. Posilniť spoluprácu s CEDEFOP a Inštitútom celoživotného vzdelávania Unesco, ako aj plne využívať výskumné schopnosti ostatných medzinárodných inštitúcií, v oblasti vzdelávania a učenia dospelých.
  12. Na základe výsledkov z vykonávania týchto opatrení, zvážiť ďalšie možné kroky po roku 2010 v súlade s nadviazaním na pracovný program „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“.
-